

ליקוטי מוהר"ן בפרשה

פ' בחוקתי- ל"ג בעומר ה'שפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על סיפור מעשיות מעשה י"ב

הטעם שלרשב"י נוהגים להדליק מזרות גדולות / נוח לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חבריו / כשלומו אדם את התורה של הצדיק זה עיקר ההשתטחות על קברו / הבלא דגרמי (הבל העצמות) שיש בקבר / "קשה רימה למת כמחט בבשר החי" / כשבאים לציון של צדיק, צריך לומר שם מדברי תורתו / הכח של תיקון הכללי כשאומרו אצל כל צדיק שפתותיו דובבות / אם לא במירון להיות אצל צדיקים בל"ג בעומר / כתר - רק ישראל מטמאים באוהל ולא גוים / חכמה - אמר הקב"ה ממנו ילמדו ישראל וכך יעשו / בינה - אפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה - מתקבל / חסד - להאריך הרבה את הזמן שלא נעבור על 'בל תאחר' / גבורה - יכולנו לפטור את כל העולם מן הדין / תפארת - מעוות לא יוכל לתקן זה תלמיד חכם הפורש מהתורה / נצח - המן מאכל שעל ידו זוכים לחיים נצחיים לעתיד / האכילה מצד אחד מבריא מצד שני היא מזקינה את האדם / למה לא ירד מן פנים אחת בשנה? / הוד - נוח להפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חבריו / יסוד - 'ספיתי כרוב' שיש להם יסוד מותרים לר"ש / כדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו / מלכות - תיקנו תפילה בלחש, שלא לבייש עוברי עבירה / מעשה מבעל תפילה - היכן מכוונים המלך ואנשיו הקדושים / יש של יין, ים של חלב וים של דם / דחיקת החלב אצל הבת מלכה, וים היין מדיבורי המליץ / מהים של דם נעשה חלב - 'דם נעבר ונעשה חלב' / רשב"י הופך את הים של דם לים של חלב / עיר וקדיש נחל נובע / חכמים גזרו על דם טוהר ועל הכתמים / כדי לטהר את הכתם, העיר וקדיש צריך לנחל נובע / מיוחד הנצח והוד - נעשה היסוד 'תיקון הכללי' / בשושנה ההוד שולט על הנצח, ובלמנצח הנצח שולט על ההוד / ר' נתן הוא המפיץ את התורה של רבינו - 'ים של יין' / בינה עד הוד מפשטת / ע"מ - עיבור יניקה מוחין

הטעם שלרשב"י נוהגים להדליק מזרות גדולות

א. יום הקדוש יום ל"ג בעומר - הילולת רשב"י, בשבוע של ספירת ה'הוד', היה לנו פסח שני (י"ד באייר) שהוא 'חסד שבהוד', ונזכה ביום ל"ג בעומר ל'הוד שבהוד', שזה אחד מהימים הקדושים ביותר בשנה, וכתוב בספרים שיום ל"ג בעומר הילולת התנא רבי שמעון בר יוחאי הוא נקרא יום מתן תורה דפנימיות התורה. ובעז"ה היום נעסוק ביום הקדוש ל"ג בעומר, שהוא יום גדול מאוד.

ונפתח בחידוש תורה נפלא של הגאון הינוקא רבי שלמה יהודה (שקראתי בחוברת שלו על ל"ג בעומר), שאמר: שרבי שמעון בר יוחאי יש לו דבר מיוחד שאין אותו לשום צדיק אחר, וזה ענין המדורות שעושים בל"ג בעומר - שזה שייך רק לרשב"י. שואל הינוקא מדוע רשב"י יש לו את הענין הזה של המדורות?

והוא אומר חידוש נפלא: מובא בגמרא (בב"מ נט. / ברכות מג. / כתובות סו. / סוטה י.) את המאמר הידוע של רבי שמעון בר יוחאי "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין את פני חברו ברבים", ולומדים את זה מתמר כלתו של יהודה, שזכתה ע"י ייבוס להיות אשתו של יהודה ויצאו ממנה מלכים ונביאים. וכשהיא היתה מעוברת בפרץ זרחה, ויהודה לא ידע שהוא בא עליה, וחשבו שהיא זינתה ח"ו ודנו אותה לשריפה (מכיון שהיתה בת כהן חייבת בשריפה. רש"י), וכתוב (בראשית לח, כה): "הוא מוצאת וְהיא שִׁלְחָה אֶל חַמִּיָּה לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֶלֶה לוֹ אֲנֹכִי הָרָה, וְתֹאמַר הֲבָר נָא לְמִי הַחֲתָמָה וְהַפְתִּילִים וְהַמָּטָה הָאֵלֶּה", וקשה למה תמר יצאה לשריפה, ולא אמרה ליהודה בפירוש "זה ממך?" אלא אמרה תמר אם יהודה יודה מעצמו בסדר, ואם לאו אני מעדיפה ליפול לכבשן האש (כמו שכתוב: "הוא מוצאת" ויש לדרוש בלי א' - מלשון הצתה), ולא להלבין את פניו של יהודה.

וכתוב (שם, כו): "וַיִּבֶר יְהוָה וַיֹּאמֶר צְדָקָה מְמַנִּי, שואלת הגמרא (מכות כג): מהיכן ידע יהודה שזה ממנו, הרי כמו שהוא היה איתה יתכן שעוד אדם היה איתה? עונה הגמרא: יצאת בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים. (פירש"י: דברים נעלמים מאתו יצאו שלפי שיהודה היה מלך, והיא זכתה שיצאו ממנה מלכים מתוך שהיתה צנועה בבית חמיה, יצאתה גזירה זו מלפני שיצא זרע משניהם. לשון אחר - מאתי היתה שיצאו ממנה שני בנים הללו לכבוש העולם, שהרי עתיד לצאת ממנה דוד המלך ומשיח).

ואומר הינוקא: כשאתה נמצא ליד המדורה בל"ג בעומר ואתה רוקד ושמת, תזכור דבר אחד, המסר שרשב"י רוצה לומר לך במדורה הזאת, תדמיין את עצמך שאתה מעדיף לקפוץ לתוך המדורה הזאת, ולא להלבין את פני חבריך ברבים. וזה משהו נפלא, כי כשאתה מרגיש את החום של המדורה בפנים, אתה מבין שאת החום בשריפה הזאת סובל אותו בן-אדם שמלבנים את פניו, כי בתחילה פניו מאדימות כמו אש, ואחר כך הולך האדם ובא חיזורון (ע' בגמ' בב"מ נח:), ולכן אומר לך רשב"י, שעדיף ליפול למדורה של אש ולא ח"ו להלבין פנים של יהודי ברבים. (ובמהשך בעז"ה עוד נגיע למימרא הקדושה הזאת). והיות שחביב עלי מאוד החידוש היפה הזה של הינוקא, בחרתי לפתוח בו את השיעור.

כשלומו אדם את התורה של הצדיק זה עיקר ההשתטחות על קברו

ב. רואים השנה (תשפ"ב) שיש קצת מניעות להגיע לציון הקדוש של רבי שמעון בר יוחאי בל"ג בעומר, וע"פ טבע לא כולם יוכלו להגיע השנה למירון, וכמו שדיברנו לפני ר"ה תשפ"א כשהיינו יחד בצפריה כי לא זכינו להיות בר"ה בציון של רבינו באומן, ואמרנו: שאפילו שאנחנו לא נמצאים פיזית בציון של הצדיק, אומר המאור עיניים בשם הבעל שם טוב, שעל ידי שלומדים את התורה של הצדיק בכל מקום שנמצאים אנחנו זוכים להתאחד עם הצדיק.

את היסוד הזה אנחנו מכירים גם מרבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ב) שם הוא מביא מימרא של רבי שמעון בר יוחאי במסכת יבמות (דף צ:): "אמר רבי יוחנן אמר רבי שמעון בר יוחאי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר". רבי שמעון בר יוחאי בעצמו מלמד אותנו את החידוש הזה, שהענין בהשתטחות אצל הצדיק, זה בעיקר בחינת ה'ידבקות רוחא ברוחא' עם נשמת הצדיק. אתה בא עם הרוח שלך, וכשאתה משתטח על הקבר שלהצדיק אתה נדבק ברוחו של הצדיק. אבל עיקר התדבקות רוחא ברוחא, הוא כשאתה אומר תורה של הצדיק - שאז 'שפתותיו דובבות בקבר'.

הבלא דגרמי (הבל העצמות) שיש בקבר

ג. וההסבר בזה, כי שיש בחינה שנקראת 'הבלא דגרמי', שהתרגום המילולי של זה 'הבל העצמות'. וזוהי החיות שנשארת לעולם בקבר של האדם, כי אדם שנפטר ואחר כך הגוף שלו הרקוב אבל נשאר 'הבלא דגרמי', שזה בחינת החיות שעדיין נמצאת בקבר של האדם - וזה לטובה ולא לטובה. מובא בגמרא בברכות (דף יח:): "קשה רימה למת כמחט בבשר החי" (כמ"ש: "אף בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִקָּבֵן וְנִפְשׁוּ עָלָיו תִּתְאַבְּלוּ" ואיוב יד, כב).

"קשה רימה למת כמחט בבשר החי"

ד. מובא בכוכבי אור שפעם שאלו כל מיני אנשים שמתעסקים בחכמות את רבי נתן הקדוש, מה הפשט בזה, הרי אדם שהוא מת הגוף שלו לא מרגיש שום דבר? ורבי נתן הסביר להם את הענין של 'הבלא דגרמי' – היינו שיש תמיד איזה בחינת חיות בעצמות בקבר שקיימת גם אחרי פטירת האדם. ועל זה אמרו: "קשה רימה למת כמחט בבשר החי". וזה לא לטובה, כי על ידי הבחינה הזו מרגיש את הצער ויסורי הקבר. אבל מידה טובה מרובה על מידת פורענות פי חמש מאות, ואם במידת פורענות ה'הבלא דגרמי' נותן לאדם להרגיש ח"ו את העונש של הרימה והריקבון, קל וחומר שבמידה טובה שהיא פי חמש מאות, כי על ידי שלומדים את התורה של הצדיק, בכח ה'הבלא דגרמי' שנמצא בקבר הצדיק, אזי שפתותיו דובבות בקבר, והחיות הקדושה הזאת – היא זו שגורמת את ההידבקות של 'רוחא ברוחא' עם הצדיק כשלומדים את תורתו ואומרים דבר בשמו.

כשבאים לציון של צדיק, צריך לומר שם מדברי תורתו

ה. כשבאים לציון של צדיק צריך ללמוד שם את התורות של הצדיק, (מי שמגיע לאומן ילמד ליקוטי מוהר"ן, שיחות הר"ן, ספר המידות, סיפורי מעשיות, חיי מוהר"ן, תיקון הכללי וכו'). וכשמגיעים לרבי שמעון בר יוחאי תקרא מאמרים בספר הזוהר, באידרא רבה וזוטא, בתיקוני הזוהר וכו', העיקר לומר את התורות שאמר הצדיק, כי בזכות הדיבורים של הצדיק, גורמים שפתותיו של הצדיק דובבות בקבר, ובשעת הדיבור הוא מוציא רוח מפיו, וגם הצדיק מוציא רוח פיו וזוכים להידבקות 'רוחא ברוחא' עם הצדיק. ולכן ענין ההידבקות 'רוחא ברוחא' יכולה להיות אפילו מרחוק, כי האדם יכול להיות בירושלים, בבני ברק, או בכל מקום שהוא נמצא, וללמוד את המאמרים של תורת הצדיק בספרים שלו, ולזכות מהמקום שלו להתקשר ולהתדבק עם נשמת הצדיק.

הכח של תיקון הכללי בשאומחו אצל כל צדיק שפתותיו דובבות

ו. היום רואים שבכל הציונים של הצדיקים יש 'תיקון הכללי', גם רואים בחוש שהרבה מאוד כשבאים לכל ציון של צדיק אומרים שם 'תיקון הכללי'. כי אף שודאי צריך לומר מתורתו של הצדיק בקבר וכמו שהסברנו, אבל כפי הנראה מהנהגה של עם ישראל בבחינת האמור (פסחים טו). 'ישראל אם אין נביאים הן – בני נביאים הן', שבחינת 'תיקון הכללי', יש בו כללות הכל, וכשאומרים תיקון הכללי בכל ציון של כל צדיק, אע"פ שזו תורתו של רבינו הקדוש שחיבר את המזמורים של דוד המלך להיות העשרה האלו כאחד, בבחינת 'עשרה מיני נגינה', מ"מ גדולת התיקון הכללי שיש לו כח לעשות שפתותיו דובבות בקבר אצל כל צדיק וצדיק. כי כיון שהתיקון היקר הזה, לא נתגלה אלא עתה בסוף הדורות במאותים חמשים שנה האחרונות, וכל הצדיקים צמאים ותאוים לתיקון הגדול הזה לתקן את העולם. לכן יש בכוחו לגרום שיהיה שפתותיהם של כל הצדיקים דובבות באמירת תיקון הכללי, כך יש ללמוד מהנהגה של עם ישראל.

אם לא במירון להיות אצל צדיקים בל"ג בעומר

ז. בעז"ה היום נזכה לבנות פרצוף של מאמרי רשב"י, שהם עשרה מאמרים מיוחדים של רבי שמעון בר יוחאי, ונכוון אותם כנגד העשר ספירות. ונאמר אותם בצורה שכולנו נוכל לזכור אותם בעל פה. וכך בעז"ה ביום הקדוש ל"ג בעומר – בין אם נזכה להיות בציון של הצדיק, או בבית, או בכל מקום נזכה לחזור על פרצוף של העשרה מאמרים האלו שנלמד היום. גם נדגיש, גם מי שלא זוכה להיות אצל רשב"י כדאי להיות בהילולות שעושים צדיקים, כי עיקר השמחה היא אצל הצדיקים שאומרים תורה, ויש הרבה אנשים ומתרבה השמחה מאוד.

בתר - רק ישראל מטמאים באהל ולא גוים

ח. המאמר הראשון מהגמ' יבמות (בדף סא.) בספירת ה'כתר' – שאומר ר' שמעון בר יוחאי רבי שמעון בר יוחאי: "קברי עכו"ם אינם מטמאים באהל, שנאמר (יחזקאל לה, לא): "וְאֵתְּנִי צֵאֵן מִקְרַעֲיִתִי אֲדָם אֶתֶם וְגו'" – אתם (עם ישראל) קרויים 'אדם' ואין אומות העולם קרויים 'אדם'. ובטומאת אהל נאמר (במדבר יט, יד): "זאת התורה אדם כי ימות באהל" – יוצא שרק מי שנקרא 'אדם' הוא שייך בטומאת 'אוהל'.

האוהל הוא חופף את האדם, וזו בחינת 'כתר', כמו הכתר שהוא מקיף את ראש האדם, כך האוהל הוא התקרה מעל הראש. ולכן המאמר הזה נמצא ב'כתר', מכיון שהוא משבח את עם ישראל. ולכאורה קשה, מה השבח לעם ישראל שהם מטמאים באהל ואומות העולם לא מטמאים? ואדרבה היינו חושבים הפוך, שהיה שבח לישראל שדוקא אומות העולם מטמאים, ועם ישראל לא מטמאים באהל.

והתשובה: יש דרגות בטומאה – אדם מטמא ב'אבי אבות הטומאה', אבל בהמות וחיות מטמאות רק 'אב הטומאה', ויש מינים של שרצים (שאינם משמונה שרצים) שהם לא מטמאים בכלל. למשל מי שהורג נחש, ונוגע בנבלה שלו הוא לא מטמא. כמו שמובא בגמ' עירובין (דף יג:) שיש כאלו תלמידים חריפים בלימוד, שהם יכולים לטהר את השרץ בק"ץ טעמים, ואחד מהטעמים הוא: מה הנחש שמרבה טומאה בעולם – בזה שהוא מכיש והורג אנשים, ובכל זאת נחש עצמו כשמת לא טמא, השרץ שלו מרבה טומאה בעולם, כל שכן שלא יהיה טמא.

על כל פנים רואים, שבטומאה ככל שהמין מעולה יותר, כך יש לו יותר טומאה, והסיבה כמו שמבואר בזוהר באר"י ז"ל ובשאר הספרים הקדושים, כי מי שנפטר, יש יניקה לחיצונים ממנו, והחיצונים הם מטמאים את האדם. אלא שהחיצונים הם כמו זבוב שאוהב דבש, וגם הם רוצים לינוק מהניצוצות קדושה שיש לנפטר, ולכן בעיקר הם מתקרבים ליהודי שיש בו קדושה כל כך גבוהה. והיא מתפשטת אפילו בכל האוהל של הנפטר, ולכן והם מתקרבים ויונקים ממנו אפילו בלי מגע ומשא ולכן ישראל מטמאים אפילו באהל – מרוב הקדושה שיש בהם, אבל גויים לא

מְרָשְׁעוֹ". וזה חידוש של רבי שמעון בר יוחאי, שאפילו אדם שכל ימיו חטא והרשיע, ובסוף זכה לחזור בתשובה שלימה, הוא ניצול מכל מה שעשה. ענין התשובה שייך תמיד לספירת ה'בינה'.

ton - להאריך הרבה את הזמן שלא נעבור על 'בל תאחר'

יא. המאמר הרביעי בספירת ה'חסד' – מהגמרא ראש השנה (דף ד.). בענין הסוגיא של איסור 'בל תאחר'. אדם שנדר נדר להקריב קרבן, אין לו את כל הזמן שבעולם לשלם את הנדר. ויש כמה דעות בתנאים ממתי חל איסור 'בל תאחר', האם אחרי רגל אחד או שני רגלים או שלוש.

וקודם נדגיש שגם היום נוהג 'איסור בל תאחר' אף שאין קרבנות, כמו בענין צדקה כי הגמרא בר"ה (דף ו.) אומרת: 'בפיך' – זו צדקה (לענין לימוד איסור בל תאחר בצדקה). וכיון שיש 'בל תאחר' במצות צדקה, אם אדם נדר לתרום לבית הכנסת או לצדקה, זה מצוין, רק אל תשכח לשלם את הנדר, ואם ח"ו עובר הזמן, יש בזה לאו מדאורייתא של 'בל תאחר לשלמו', ולכן כל מי שנדר נדר ישלם אותו מיד.

עד מתי מותר לשלם את הנדר? אז כאמור יש כמה שיטות בזה, ולעניינינו השיטה המקילה ביותר היא שיטת של רבי שמעון בר יוחאי, ולכן שמנו את המאמר הזה ב'חסד', כי רבי שמעון בר יוחאי עשה איתנו חסד שלא נעבור על 'בל תאחר', כי התכוונו לטובה לנדר נדר להביא קרבן, וקרה לנו שקצת התאחרנו ח"ו, ובא רבי שמעון בר יוחאי ומציל ואומר לשיטתו שאיסור 'בל תאחר' זה לאחר שלושה רגלים אבל צריך שפסח יהיה הרגל הראשון למנין הרגלים, ולכן אומר רבי שמעון בר יוחאי: פעמים שלושה פעמים ארבעה, ופעמים חמישה רגלים. ואיך יכול להיות חמשה רגלים? כגון שאדם נדר בין פסח לשבועות, שאז שבועות וגם סוכות לא נחשבים, כי מתחילים למנות את הרגלים דוקא מפסח, וא"כ יוצא שרק אחרי חמשה רגלים מתחיל איסור 'בל תאחר'.

גבורה - יכולני לפטור את כל העולם מן הדין

יב. מאמר חמישי בספירת ה'גבורה' – במסכת סוכה (דף מה:) "אמר רבי שמעון בר יוחאי יכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין". ובעזרת ה' זה עיקר הנושא השני של השיעור שלנו היום – במימרא הקדושה והנוראה הזאת, והיא קשורה לסוף מעשה י"ב של סיפורי מעשיות. ואספר לכם: ההכנה של השיעור היום היתה בצורה של 'איפכא מסתברא'. היום בצהריים רציתי להשלים חידושים שאמרתני בשיעור של מוצאי שבת בסיפורי מעשיות, ולהעלות אותם על הכתב, ופתאום נפתח המעיין בשפע גדול של חידושים על רשב"י שהתקשרו עם מעשה י"ב, ומי שלומד איתנו בשיעורים של מוצאי שבת, וגם מי ששומע את השיעורים מההקלטה, יראה איך שכל הדברים האלה מתקשרים לתנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, וזה ממש פלא פלאות. (ונגיע לזה בהמשך).

גבורות זה דינים, ואומר רבי שמעון בר יוחאי, אני יכול לפטור את כל העולם כולו מן הדין. וזה בספירת גבורה. העולם מקשים מדוע

מטמאים באהל, כי היניקה מהגוי ע"י החיצונים היא מועטת ורק על ידי מגע ומשא, כיון שאין בהם כמעט מה לינוק.

חכמה - אמר הקב"ה ממני ילמדו ישראל וכך יעשו

ט. המאמר השני בספירת ה'חכמה' – בגמרא סוכה (דף ל.) והגמ' שם מדברת על דין 'מצוה הבאה בעבירה' – שלא יצא ידי חובה. אמר ר' יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: כתיב (ישעיה סא, ח) "כִּי אֲנִי ה' אֱהִיב מִשְׁפָּט שֵׁנָא גִזְל בְּעוֹלָה". כלומר, אדם גזל בהמה מחבירו ובא להקריב אותה קרבן, אומר הקב"ה: אני "שֵׁנָא גִזְל בְּעוֹלָה" – אני שונא גזל אפילו אתה מביא לי אותו בקרבן עולה (שכולו כליל לשמים ואתה כביכול לא נהנה מזה) – אני שונא את זה ולא יצאת ידי חובת קרבן. כי לכאורה היה עולה במחשבה שכיון שהכל שייך להקב"ה, כמ"ש (תגי ב, ח): "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה' צְבָאוֹת", ולכן אפילו אם גזלת, ואני מביא את הגזילה לקרבן להקב"ה, יתכן שזה לא נחשב גזל, כי הבאתי את זה להקב"ה – והכל שלו. בא רבי שמעון בר יוחאי – ומוציא אותך מהטעות, ואומר: זה כן נקרא גזל, ואדרבה 'מצוה הבאה בעבירה' שלא יוצאים בה ידי חובה.

ורשב"י אומר על זה משל נפלא: משל למלך בשר ודם שהיה עובר על בית המכס, אמר לעבדיו: 'תנו מכס למוכסים', אמרו לו: 'זה לא כל המכס כולו שלך הוא?' (המלך אמר לעבדים שלו לתת מכס מכל מה שיש לו. אמרו לו העבדים: בשביל מה – אתה רק מעביר מכס לכיס, הרי כל המכס שייך לך?) אמר להם: ממני ילמדו כל עובדי דרכים, ולא יבריחו עצמן מן המכס. אף הקב"ה אמר אני ה' שונא גזל בעולה – ממני ילמדו בני ויבריחו עצמן מן הגזל, ע"כ.

אומר רשב"י במשל: המלך אומר כשיראו העם שהמלך לא מבריא מהמכס, והוא משלם את המכס כמו כל האזרחים, אז גם כולם ילמדו ממנו שלא להבריא את המכס. והנמשל: אומר הקב"ה אף על פי שהכל שלי, אבל בזה שאני שונא את הגזל ואומר לך "כִּי אֲנִי ה' וגו' שֵׁנָא גִזְל בְּעוֹלָה", ואם תעשה מצוה בעבירה, לא יצאת ידי חובה, עיי"ז ממני ילמדו בני ויברחו מן הגזל. וזה בספירת ה'חכמה', מכיון שהקב"ה מלמד אותנו כמ"ש: 'ממני ילמדו בני'.

בינה - אפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה - מתקבל

י. המאמר השלישי בספירת 'בינה' – במסכת קידושין (דף מ:) ושם רשב"י מגלה לנו את הכוח הגדול של התשובה וכן להיפך. התשובה היא בספירת הבינה, ויש לשון מאוד יפה של הגמרא: "רבי שמעון בר יוחאי אומר, אפילו צדיק גמור כל ימיו, ומרד באחרונה – איבד את הראשונות. שנאמר (יחזקאל לג, יב) "צִדְקַת הַצְּדִיק לֹא תִצְלִלְנוּ בְּיוֹם פְּשָׁעוֹ". אדם היה צדיק כל החיים, וברגע האחרון מרד, הוא מפסיד הכל? וכמובא בגמרא בברכות (דף כט.) סיפור על יוחנן כהן גדול שנכנס שמונים פעם לקודש הקדשים ובסוף נעשה צדוקי רח"ל.

אבל כמובן אנחנו אוהבים יותר את המימרא השניה שלו "ואפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה, אין מזכירים לו שוב רשעו". שנאמר (שם) "וְרָשָׁעַת הָרָשָׁע לֹא יִכָּשֵׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ

טז. המאמר של רבי שמעון בר יוחאי נמצא בגמרא ביומא (דף עו.) "שאלו תלמידיו את רבי שמעון בר יוחאי (יש בש"ס כמה מימרות כאלה, יש בגמ' מגילה ששאלו אותו למה היה את גזירת אחשוורוש וכו'), למה לא ירד המן פעם אחת בשנה? תלמידי רשב"י היו מאוד מתמידים בתורה, ולכן חשבו שלצאת כל יום החוצה כדי לאסוף את העומר של המן ולהביא אותו לאוהל – זה ודאי היה הרבה ביטול תורה, כמו שאומרת הגמ' בשבת (דף יא.) שרשב"י ותלמידיו תורתם אומנותם ולכן הם לא רצו להתעסק אפילו לא בללקוט את המן כל יום.

ולכן שאלו תלמידיו את רשב"י: למה לא ירד מן רק פעם אחת בשנה? עונה להם רשב"י: אמשול לכם משל למה הדבר דומה (התשובה תמיד יותר מובנת כשהיא באה עם משל טוב): למלך שהיה לו בן יחיד, והיה נותן לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ואז הבן היה בא למלך פעם בשנה כדי לקבל את הצ'ק לכל השנה כולה. אמר המלך זה לא עסק, אני לא רואה את הבן שלי שנה שלימה, ולכן אמר המלך לבנו, מהיום והלאה כל יום תבוא לקבל את המזונות של אותו היום. ומאז הבן היה מגיע כל יום לבקר את אביו ולשאול בשלומו, וכך המלך היה שמח.

והנמשל: אמר הקב"ה, אני רוצה שבני כל הזמן ישאו עיניהם לשמים, ואומר רשב"י: מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר, 'שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב' – נמצאו כולן מכוונים את ליבם לאביהן שבשמים. ועוד אמר רשב"י לתלמידיו: דבר אחר, כדי שיאכלו אוכל חם, שהמן יהיה טרי וחם. (כי באמת אין כמו אוכל טרי שמגיע ישר מהמנגל, או מהסיר לצלחת). והטעם השלישי אומר רשב"י מפני משאוי הדרך, וזה הטעם הכי פשוט, הרי אם היה יורד להם מן במדבר לכל השנה, הם היו צריכים לסחוב 365 עומרים של מן לשנה שלמה וזה ממש מכביד, וזה בנוסף לכל הכסף והזהב שהיה לכל אחד מישראל משא שלוש מאות חמורים.

הוד - נוח להפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חביה

יז. המאמר השמיני בספירת ה'הוד' – במסכת בבא מציעא (דף מט.) אמר ר"י משום רבי שמעון בר יוחאי: "נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לגיל שם אש ואל ילבין פני חברו ברבים". ולמה זה נמצא בהוד? בהמשך השיעור נביא את הענין של "דם נעכר ונעשה חלב" (גדה דף טו.), וזה דוגמאת מה שאדם כשמתבייש – "אזיל סומקא ואתי חיורא" (כמובא בגמ' בב"מ סוף נח.) (הולך האדם שלו מהפנים ונהפך לחיורון) שזה בחינת 'דם נעכר ונעשה חלב' לגירעותא, ולכן המלבין פני חברו ברבים הוא כמו שופך דמים, ורואים בחוש כשמעליבים בן אדם בהתחלה הוא מסמיק מאוד, ומיד אחר כך הוא מלבין כמו סיד, וזה נחשב כמו מיתה. וזה שייך לספירת ההוד, כי לקמן נבאר שכל ענין יניקת החלב – בחינת 'דם נעכר ונעשה חלב', הכל שייך לבת מלכה שהיא בספירת ההוד.

יסוד - 'ספיחי כרוב' שיש להם יסוד מותרים לר"ש

יח. המאמר התשיעי בספירת ה'יסוד' – במסכת פסחים (דף נא:)) ושייך לענין שביעית (השנה תשפ"ב היא שנת שמיטה). לרבי שמעון יש

א"כ לא פטר, ויש כמה תירוצים: א) שהכוונה שיש בכוחו לעשות זאת, אבל למעשה לא עושה כן, כי הקב"ה כן רוצה שיהיה דין ויהיה דיין בעולם. ב) הקב"ה לא הסכים עמו, ולא מחמת שלא יכול, אלא כדי שלא יגרע מזכויותיו של רשב"י כשיצטרך להשתמש בהם לכפר על כל העולם. ג) שבאמת פטר, אבל רק את אלו שעושים תשובה, ולומר שעל ידי התשובה יפטרו מהדין לגמרי, ולא יצטרכו עוד מירוקים עם התשובה.

תפארת - מעוות לא יוכל לתקון זה תלמיד חכם הפורש מהתורה

יג. המאמר השישי בספירת ה'תפארת' – מהגמרא חגיגה (דף טו.) תפארת – היא בחינת התורה הקדושה, וכמבואר בזוהר שהתורה היא בספירת התפארת. וזו מימרא חריפה של רבי שמעון בר יוחאי בדרשת הפסוק (קהלת א, טו) "מעוות לא יוכל לתקן". מה זה מעוות? זה מי שהיה מתוקן מהתחלה ואחר כך התקלקל. אמר רבי שמעון בר יוחאי: שזהו תלמיד חכם שפירש מן התורה. למשל בחור שלמד הרבה תורה בישיבה, ואחר כך הוא החליט לעזוב את לימוד התורה, כגון שהיתה לו ירידה רוחנית שבגללה הפסיק ללמוד, זה נקרא תלמיד חכם שפרש מן התורה, והוא ח"ו בבחינת "מעוות לא יוכל לתקן".

נצח - המן מאכל שעל ידו זוכים לחיים נצחיים לעתיד

יד. המאמר השביעי בספירת ה'נצח' – במסכת יומא (דף עו.) והוא בענין ירידת המן (וזה גם מתחבר לענין של הסיפורי מעשיות, כדלקמן). ולמה המן נמצא בנצח? מכיון שבעיקרון המן הוא אוכל מלאכים, כמו שאמרו בגמ' (שם עה:) על הפסוק (תהלים עח, כה) – 'לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו', דברי רבי עקיבא. והמלאכים חיים חיי נצח, וכן המן מיועד להיות האוכל שיהיה לעתיד לבוא לצדיקים, כמבואר בגמ' (חגיגה יב:). ועל ידי אכילת המן נזכה לחיות חיים נצחיים, וגם במדבר אלמלא חטא העגל וחטא המרגלים, היות שאכלנו מן היינו צריכים לחיות חיים נצחיים (ע' עבודה זרה ה.).

האכילה מצד אחד מבריא מצד שני היא מזקינה את האדם

טו. מה ההסבר בזה? הרי אדם שחי בעולם ומזקין ונפטר, זה בגלל החילוף חומרים שבגוף, כלומר אדם אוכל והגוף מעבד את האוכל ומוציא אותו, וזה לוקח את החיות מהאדם, אמנם מצד אחד האוכל מזין ומבריא את האדם ונותן לו כח לחיות, אבל מצד שני כל הענין של חילוף החומרים הוא גם על חשבון כוח החיות של האדם, אבל כך הוא טבעו של עולם – אין מה לעשות. ולכן רואים שדוקא האנשים שממעטים ומפחיתים באכילה, זוכים לחיות ולחיות יותר בריאים, כיון שאכילה מרובה שואבת המון כוח מכל המערכות של הגוף, אבל המן היה נבלע באיברים, וזה האוכל של המלאכים, ולכן המלאכים הם חיים חיי נצח, לכן מן שייך לספירת ה'נצח'. ובשיעור בסיפורי מעשיות דיברנו שזה שייך לתינוק הקטן שהוא ניזון ממזונות דקים, שזה בחינת המן (מן ר"ת מ'זון נ'צח).

למה לא ירד מן פעם אחת בשנה?

בלחש, כדי לא לבייש את עוברי עבירה". כשאדם מתפלל בלחש, תוך כדי תפילה הוא אומר וידוי – ומפרט את החטאים שלו, ואם היה צריך להתפלל בקול, היו בושות וחרפות לעוברי העבירה, כי כולם היו שומעים את העוונות שלהם. והראיה של רבי שמעון בר יוחאי, מזה שרואים בקרבנות שגם קרבן חטאת, וגם קרבן עולה שוחטים אותם בצפון. (למרות שהחטאת באה לכפר על חטא, ועולה היא דורון לכבוד השם, והיה ראוי שיהיה חילוק ביניהם, ואין חילוק במקום שחשטם). ולמה? כדי שלא יראו כולם שהבאת קרבן חטאת – ויהיה לך בושה, אבל כשכולם – גם המביא עולה וגם המביא חטאת שוחטין בצפון – הכל בסדר ולא מתבייש.

סיכום העשרה מאמרים של ר' שמעון

כא. אמרנו עשרה מאמרים של רשב"י ובנינו פרצוף לפי הספירות, וכדרכנו אנחנו תמיד חוזרים ומסכמים, כי העיקר לזכור את התורה הקדושה. המאמר הראשון ב'כתר' – מהגמרא 'במות (סא). שאומרת שאין עכו"ם מטמאים באהל, אלא רק ישראל, "וְאֵתָן צֹאֲנֵי צֶאֱן מְרֵעֵתִי אֲדָם אֲתָם וגו'" – אתם קרויים 'אדם' וכו' – וזה הבחינה של כתר. מאמר שני ב'חכמה' – מהגמ' בסוכה (ל). שאומר רשב"י שלא יוצא ידי חובה במצוה הבאה בעבירה, והביא משל שהקב"ה אמר: 'אני ה' שונא גזל בעולה' – ממני ילמדו בני ויברחו עצמן מן הגזל. מאמר שלישי ב'בינה' – מהגמרא בקידושין (מ): שאומר רשב"י "אפילו צדיק גמור כל ימיו, ומרד באחרונה – איבד את הראשונות, ואפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה, אין מזכירים לו שוב רשעו". והענין של תשובה נמצא כמובן בספירת ה'בינה'. מאמר רביעי ב'חסד' – מהגמרא ראש השנה (ד). לענין מצוות 'בל תאחר', שרשב"י עושה איתנו חסד ומרחיק מאיתנו את האיסור של 'בל תאחר', ונותן לנו זמן לשלם עד חמישה רגלים. מאמר חמישי ב'גבורה' – מהגמרא בסוכה (מה): שאומר רבי שמעון בר יוחאי: "יכולני לפטור את העולם כולו מן הדין". המאמר השישי ב'תפארת' – מהגמ' חגיגה (ט). שרשב"י דורש את הפסוק 'מִעֲוֹת לֹא יִכָּל לְתַקֵּן' – על תלמיד חכם שפירש מן התורה. המאמר השביעי ב'נצח' – מהגמרא יומא (עו). למה המן לא ירד פעם אחת בשנה? כדי שכל הזמן נהיה סמוכים על הקב"ה, וכן כדי שנאכל אוכל טעים וטרי, ושלא יהיה קשה לנו טורח הדרך לסחוב איתנו מן של שנה שלימה. המאמר השמיני ב'יהוד' – מהגמ' ב"מ (ט). אמר רשב"י: "נוח לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין את פני חברו ברבים". המאמר התשיעי ב'יסוד' – מהגמרא בפסחים (נא): בענין ספיחי כרוב בשביעית שלפי רבי שמעון בר יוחאי מותר לאכול. המאמר העשירי ב'מלכות' – מהגמרא בסוטה (לב): למה התפילה בלחש כדי שאדם לא יתבייש.

אלו הם עשרה מאמרים שהם הפרצוף של רבי שמעון בר יוחאי על פי הספירות, וככה בעז"ה נוכל ללמוד אותם ולחזור עליהם ביום ל"ג בעומר, כשנזכה להשתטח בציון של רשב"י, וגם מי שלא זוכה להגיע לציון – כדאי רבי שמעון לסמוך בפניו שלא בפניו, ויאמר את המאמרים ויכוון לספירות ויבנה את הפרצוף של רשב"י, ובזה יקיים התדבקות רוחא ברוחא בשפתותיו הדובכות בקבר של

קולא בשביעית, שהוא מתיר ספיחי כרוב. והטעם, כי כרוב שונה מכל ירקות השדה, שהשורש וגם הקלח שלהם לא מתקיימים משנה לשנה, ולכן גם כשלוקטים אותו, וגם כשלא לוקטים אותו השורש כלה, ולכן יש בו דין ספיחין, היינו שכל הירקות שגדלים אפילו מאליהם בשביעית אסורים משום ספיחין.

לעומת זאת הכרוב הוא שונה, כי השורש והקלח שלו נשאר כל החורף בשלמות. וכיון שכן, אומר רבי שמעון בר יוחאי בגמרא (בפסחים נא): שהכרוב דומה לאילן שמתקיים גזעו, ולכן לא נוהג בכרוב איסור ספיחין כמו באילן.

מה זה איסור ספיחים? מי שיש לו גינה וגדל בגינה ירקות מעצמן, שלא זרעו מחדש, אלא זה גדל מהשורשים שנשארו באדמה משנה שעברה, למשל זרעים של מלפפונים, אפונה, פול וכו') מה שגדל – אסור באכילה לגמרי באיסור דרבנן שנקרא 'ספיחים'. (אגב, זה גם הסיפור של הבנות, שיש שסוברים שהן אסורות בגלל שנחשבים ירק, אבל מצד שני היות ששיח בונה מתקיים שנתיים שלוש, אף שאין לה דין ערלה, ומברכים עליה 'אדמה' כי זה לא כמו אילן, אבל גם אין לה דין של ירק לגמרי, אלא היא בגבול, ולכן יש לנו היום בנות מאוצר בית דין, כי אם לא היה אסור לאכול אותה משום איסור ספיחין). ועכ"פ רבי שמעון בר יוחאי מתיר את 'ספיחי כרוב', וזה בספירת היסוד היות שיש לכרוב יסוד שמתקיים בבחינת 'צדיק יסוד עולם'.

כדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו

יט. וכאן יש לשון מאוד יפה של הגמרא בפסחים (סוף דף נא). שאומרת: "סח לי רבי יוחנן בן אלעזר, פעם אחת נכנסתי אחר רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניה לגינה, ונטל ספיחי כרוב ואכל, ונתן לי ואמר לי: 'בני, בפני אכול שלא בפני לא תאכל'". מה הפשט בהלכה המיוחדת הזאת – לחלק באכילה בין בפניו ובין שלא בפניו? והביאור, יש מחלוקת בין חכמים לבין רבי שמעון בר יוחאי ב'ספיחי כרוב' אם הם מותרים או אסורים, ועדיין לא נפסקה הלכה לגמרי, רק יש פה רבים מול יחיד, לכן אומר לו רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניה: 'בפני תאכל, ושלא בפני אל תאכל'. אני שראיתי בעיניים שלי את רבי שמעון בר יוחאי שאכל ספיחי כרוב, ראוי הוא רבי שמעון בר יוחאי שאסמוך עליו בפניו ושלא בפניו (וזה שיד אלינו, כי אפשר לסמוך על רבי שמעון בין בפניו – כלומר בציון שלו, ובין שלא בפניו – היינו גם רחוק מהציון שנחשב שלא בפניו, ג"כ אפשר לסמוך על רבי שמעון בר יוחאי). אבל אתה שראית רק אותי, אז בפני תאכל (אם אתה לפני אתה יכול לאכול), אבל שלא בפני אל תאכל.

כלומר, רבי שמעון בר יוחאי העוצמה שלו כל כך גדולה, והיות שראיתי אותו אוכל, וזה הרב שלי, ואפילו שחכמים חולקים עליו – מותר לי לאכול בין בפניו בין שלא בפניו, לעומת זאת אתה שראית רק אותי, כשאתה נמצא איתי ביחד – תאכל, כי אני ממשיך גם לך את הכח של רשב"י, אבל שלא בפני לא.

מלכות - תיקנו תפילה בלחש, שלא לבייש עוברי עבירה

כ. המאמר העשירי בספירת ה'מלכות' – בגמרא סוטה (דף לב): יש חידוש של רבי שמעון בר יוחאי שאומר: "מפני מה תיקנו תפילה

נמצא כדי להניק אותו, אז דחק החלב את הבת מלכה, ומזה נעשה ממנה ים של חלב. והבת מלכה היא בספירת ה'הוד, כמו שהארכנו לבאר בשיעורים על המעשה.

והים השלישי הוא ים של יין מהדיבורים של המליץ, ועל פי הפסוק (שיר ג, ט): "וְחָפְףָּ בְיַיִן הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדֵי לְמִישָׁרִים דוֹבֵב שְׁפָתַי יִשְׁנִים" – זה הדיבורים של המליץ, שהם עשו ים של יין – וזה נמצא ב'בינה' ששם מקום המליצה.

מהים של דם נעשה חלב - דם נעבר ונעשה חלב

כו. יוצא שיש לנו שלוש ימות: ים של דם (הדמעות של הבת מלכה) – ב'מלכות', ויש לנו ים של חלב של הבת מלכה – ב'הוד', ויש לנו ים של יין מהדיבורים המליץ – ב'בינה'. ומה הקשר בין שלושת המימות? הזכרנו מקודם את הגמרא (נידה ט. בכורות ו.) 'דם נעבר נעשה חלב'. מה הכוונה? והביאור: כשאשה מניקה היא מסולקת דמים, ולאן נעלמים כל הדמים? (מילא בזמן ההריון כל הדם מצטבר במקום של העובר). אומרת הגמ' כשאשה מניקה אז דם נעבר ונעשה חלב. החלב שהתינוק יונק זה בעצם הדם נידה שנהפך ומזדכך עד שהוא נעשה חלב, וזה מיתוק גדול של הדינים.

המדינה שלקחו להם רציחה ח"ו לתכלית - דינא דמלכותא דינא

כז. והנה האימא במעשה – זו המלכה שממנה נעשה ים של דם, והיא היתה המלכה של המדינה שבחרו להם לתכלית את הרציחה, ולמה? כי המלכה היא ספירת המלכות, ונקראת דינא דמלכותא דינא (כמובא בגמ' בגיטין י' ונדרים כח.) מילת 'דינא' – בהיפוך אותיות זה שם אדוני, השם של ספירת המלכות, ואומות העולם שהתכלית שלהם זה לרצוח ולעשות את כל השמדות, כשהם רואים את ספירת המלכות שהיא דינים הם שמחים, ורוצים שהיא תהיה המלכה שלהם. ומי מתקן את זה? הבת שלה, שהיא לוקחת את הים של דם והופכת אותו לים של חלב – דם נעבר ונעשה חלב. עד כאן זה מובן.

רשב"י הופך את הים של דם לים של חלב

כח. אמרנו שהבת מלכה היא בהוד, ומי עוד בבחינה של הוד, זה רבי שמעון בר יוחאי – ר' שמעון שהילולא שלו בל"ג בעומר הוד שבהוד, ורבי שמעון בר יוחאי אומר בסוכה (מה:): יכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, ז"א שרשב"י לוקח את הים של דם (שהוא בספירת המלכות) – שזה הדין, ומתקן אותו ועושה ממנו הוד, בחינת דם נעבר ונעשה חלב – שזה מיתוק הדין. ואם כן הסוד של ים של דם שמתמתק ונהפך לים של חלב – זה התיקון של רבי שמעון בר יוחאי, שאומרת עליו הגמרא יכולני לפטור את כל העולם מן הדין.

עיר וקדיש ונחל גובע

כט. וזה מתקשר לדיבור המבהיל שרבינו הקדוש בחיי מוהר"ן (אות קפ"ט), ענה ואמר: רבי שמעון בעצמו הוא ענין אחר, כי רבי שמעון הוא (דניאל ה, ט) "עִיר וְקָדִישׁ מִן שְׁמֵיָא נְחִית" (ר"ת שמעון). ועכשיו יש 'נִחַל גִּבְעָה מִקּוֹר חִכְמָה (משלי יח, ד), שאפילו העיר וקדיש'

רשב"י על ידי שמוכיר את תורתו, וזה עצמו הוא ההשתטחות על קברו של רשב"י.

מעשה מבעל תפילה - היכן מכוונים המלך ואנשיו הקדושים

כב. וכעת נגיע למעשה י"ב בסיפורי מעשיות. יש שאלה במעשה י"ב שבתחילה לא זכיתי להבין אותה, והיום ב"ה הקב"ה האיר לי את הרמז בפשט, ואני אשתף אתכם בעזרת ה' בדבר המתוק הזה. יש במעשה של הבעל תפילה – עשרה אנשי המלך, ואני אסדר אותם כפי שסידר אותם רבינו בסוף המעשה, וכפי איך שזכינו לכוון אותם בעשר ספירות.

כי יש את ה'בעל תפילה', שזה רבינו הקדוש שזה 'סוד', כי זה עיקר מה שרבינו בא לתקן בעולם לתקן את 'תיקון הכללי'. ואתו יש את הגיבור והוא כמובן בספירת 'גבורה'. ואחר כך יש את החכם שהוא בחכמה, ואת הממונה על האוצרות שב'תפארת'. ויש לנו את המליץ – רבי נתן שהוא ב'בינה', עם האוהב הנאמן, שהוא ב'חסד'. ויש לנו את התינוק היקר שהוא ב'נצח', ואת אימו הבת מלכה שהיא ב'הוד'. ואחרונים חביבים זה המלך והמלכה, שהמלך הוא בכתר, והמלכה היא נמצאת במלכות. ובזה סידרנו את כל אנשי המלך לפי העשר ספירות, (כך היא השיטה שלנו בביאור המעשה הזה, וזה מסתדר מאוד יפה עם דברי הזוהר והאר"י ז"ל, ועם כל המראי מקומות שהבאנו בשיעורים, וכל הזמן יש לנו עוד ראיות לסדר הזה).

יש של יין, ים של חלב וים של דם

כג. היום אני רוצה לעסוק בשלושה מאנשי המלך, והם שלושה שהם נחשבים כמו ארבעה. על ה'בינה' שרבינו קורא לה ים של יין, ועל ה'הוד' שרבינו קורא לו ים של חלב, ועל המלכות שרבינו קורא לה ים של דם. אז יש פה במעשה י"ב שלושה ימות: ים של יין, ים של דם, וים של חלב. וכבר שנים שאני לומד את המעשה הזה, ותמיד היה ברור לי שיש קשר בין כל השלוש מימות האלו, אבל לא זכיתי להבין עד הסוף את הקשר ביניהם – מה הרמז בזה. והיום בעז"ה זכינו להבין מעט רמז.

ים של דם שנעשה מדמעות המלכה רחל

כד. ונתחיל מהימים האחרון – ים של דם. מסופר במעשה שהמלכה כל הזמן היתה בוכה. ולמה? מכיון שהיא איבדה את המשפחה שלה, את הבת שלה ואת בעלה המלך ואת הנכד התינוק היקר ואת כל שאר אנשי המלך הנ"ל. זה שהמלכה בוכה כל הזמן כי היא הבחינה של רחל אימנו שהיא במלכות, ועל רחל נאמר (ירמיה לד, יא): "כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי כִּי תִמְרוּרִים רָחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ מֵאַנְהָ לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנִי – והאר"י ז"ל מלמד אותנו שדמעות הם בחי' דם, גם הם המותרות של המרה השחורה, גם במילה 'דמעות' יש את המילה דם. ולכן מהדמעות של המלכה נעשה ים של דם – בספירת המלכות.

דחיקת החלב אצל הבת מלכה, וים היין מדיבורי המליץ

כה. עוד מבואר במעשה שהבת מלכה ילדה תינוק, והיות שהיא מניקה אותו, ועכשיו חטפה הרוח סערה התינוק, והתינוק היקר לא

חזק, וזה החזיק כמה שנים, ועכשיו יש את 'מהפכת ה'לד', שכבשה את כל השוק. וזה מאוד מעניין שרואים את זה בכמה דברים. ההתחדשות תבוא בכמה שלבים, היא תבוא באיזה דבר יפה מאוד שיתפוס איזה זמן קצר, ואז יבוא החידוש האמיתי גדול וחזק יותר, ויחליף את החידוש האמצעי.

גם עכשיו אנחנו חווים עניין כזה, היו במשך יותר מאה שנה רכבים שנסעו על דלק, לפני כמה שנים ספורות המציאו את הרכב ההיברידי, שזה חידוש טכנולוגיה מדהימה, היא חוסכת את הדלק בחצי. אבל כבר עכשיו אנחנו רואים שזה לא סוף פסוק, ועכשיו נכנסים הרכבים החשמליים והם דוחקים את הרכב ההיברידי, שתוך כמה שנים לא נזכור בכלל שהיה רכב היברידי בעולם.

הדבר הזה נכון גם בעניין השקעות, אם אדם רואה דבר שעבד הרבה מאוד שנים, ופתאום בא דבר חדש, אז תדע לא להשקיע בו יותר מדי, כי הוא יהיה רק לזמן קצר. כמו שקרה בזמן שיצא הברומייד שהיה עולה מאוד יקר, וכל גלגל של פונטים היה עולה 200 300 דולר לפני כשלושים שנה, והמכונה עצמה עלתה עשרות אלפי דולרים, ואז כשיצא הלייזר החדש, אנשים עדיין שילמו את המשכנתאות שלקחו בשביל הברומייד שאז כבר לא היה שווה פרוטה אחת. כי תמיד תדע, שדבר שעבד הרבה שנים, יבוא דבר שיחליף אותו והוא יחזיק שנים מועטות, ואחר כך הוא יבוא דבר חדש והוא זה שישאר להרבה שנים.

כדי לטהר את הכתם, העיר וקדיש צריך לנחל נובע

לג. נחזור לעניין שלנו. 'דם נעכר ונעשה חלב' זה התיקון, אבל החלב הזה הוא עדיין לא תיקון לגמרי, כי חכמים גזרו על דם טוהר. ואותו דבר גם בעניין של כתם, "המוצאת כתם יושבת עליו", ולמעשה אם זה כגריס זה אסור מדרבנן, כלומר אף שיש תיקון לאיסור דאורייתא, אבל עדיין יש 'כתם' זה לא נקי לגמרי, והראיה שיש בזה איסור דרבנן. רבינו אמר "אני נהר המטהר מכל הכתמים", וזה מה שה'עיר וקדיש' – רשב"י צריך להשתמש ב'נהר המטהר מכל הכתמים', כדי שלא רק יפטור אותנו מן הדין, אלא שלא יהיה אפילו זכר ושארית של כתם הכי קטן.

מיחוד הנצח והוד - נעשה היסוד 'תיקון הכללי'

לד. ואיך כל זה משתלב בספירות? רבינו נחמן הוא בנצח (נחמן) גימטריא נצח, וכמו שרבינו אמר 'נצחתי ואנצחתי' והנצח זה החיבור של ה'הוד' (כמ"ש 'נצח והוד' תרין שוקין). ה'הוד זה הבת מלכה, והנצח זה התינוק היקר – רבינו הקדוש. והחיבור של הנצח וההוד ביחד, על ידם נעשה היסוד – שזה ה'תיקון הכללי'. שזה עיקר התיקון של הדור שלנו האלף הששי שהוא כנגד היסוד.

בשונה ההוד שולט על הנצח, ובלמנצח הנצח שולט על ההוד

לה. ופלא פלאות, ה' האיר לי איך שכל זה נרמז בדברי הוזהר הקדוש. ברעיא מהימנא פרשת פינחס (ח"ג דף רכג), על הפסוק (תהלים ס, א) "למנצח על שושן עדות", וז"ל: "על שושן עדות", דא הוד דאיהו שושן, סומק שליט על תוור, דנצח שליט איהו תוור על

צריך גם כן לקבל משם וכו'. וגם כבר נשמע שאמר על עצמו – שהוא נהר המטהר מכל הכתמים, עכ"ל. ויש להבין מה רשב"י צריך את ה'נחל נובע מ'קור ת'כמה?

והסבר כך: רבי שמעון בר יוחאי אומר: 'יכולני לפטור את כל העולם מן הדין' – כלומר, יש דין, אבל אני פוטר אותו מן הדין. אבל זה לא שלמות רק לפטור אותך מן הדין, כי השלמות היא לבטל את הדין לגמרי. ועל זה אומר רבינו בלשון הקדושה שלו: "אני נהר המטהר מכל הכתמים", היינו לנקות את הדין לגמרי שאפילו לא ישאר שום כתם, בזה עוסק רבינו הקדוש.

חכמים גזרו על דם טוהר ועל הכתמים

ל. יש חידוש בהלכות נידה יש דין שנקרא 'דם טוהר' (כמו שכתוב בפרשת תורע), אישה שיוולדת זכר בכל 33 ימים שאחרי ה-7 ימים הראשונים, זה נקרא 'דם טוהר', כי מדאורייתא הוא דם טוהר. ובנקבה כתוב (ויקרא יב, ה): "וְאִם נִקְבָּה תֵּלֵד וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים יוֹשֶׁבֶת יוֹם וְיֹשֶׁבֶת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טְהָרָה" בהתחלה היא יושבת 14 יום בטומאתה, ואחר כך יש לה 66 ימי טהרה. באו הגאונים וגזרו על דם טוהר, כי לא מבדילים בין הדמים ואם כן מדרבנן דם טוהר שאחר הלידה הוא טמא. ורואים מכאן שאפילו שמדאורייתא אדם טוהר באו חכמים וגזרו עליו טומאה. כלומר, שאם אשה רואה דם בתחילת זמן ההנקה – זה לא יהיה דם טוהר, מכיון שחכמים גזרו טומאה על דם טוהר.

דין כתם שנמצא בגודל גריס

לא. ונמשיך עוד שלב. יש עוד הלכה בהלכות נידה שנקרא 'הרואה כתם' (נדה דף נב). ז"א שאם האשה לא הרגישה ומצאה כתם של דם. אם יש לו שיעור של כגריס – אז היא טמאה. הגודל של הגריס זה 20 מ"מ – בקוטר מטבע של עשר אגורות. בזמננו היה אסימונים של טלפון ציבורי, זה 19 מ"מ – עד שהמציאו את הטלכרט – כרטיס שהיו מכניסים אותו לטלפון ציבורים ומטלפנים.

בחכמות חיצוניות כשהם מתחדשים זה תמיד בשלבים

לב. שימו לב שבחכמות החיצוניות יש דבר שתופס הרבה מאוד שנים, פתאום מתחלף למשהו הרבה יותר טוב, שהוא תופס רק לזמן קצר, ואחר מגיע דבר שלישי קבוע. איפה רואים את זה מאוד חזק? בהתחלה כשהיו עושים את ההדפסה היה לוחות של עופרת שהיו מסדרים בהם את האותיות, המסדר היה נקרא 'בחור הזעזער'. פתאום נהיתה המצאה אדירה שנקראת ברומייד – שזו היתה סוג מדפסת שהיה לה גלגלים של אותיות כמו פילים, והיא היתה מקרינה אות את על נייר מיוחד, והיו יוצאים אותיות יפות ומדויקות מאוד, וזה חסך את כל העופרת. וזה החזיק במשך כמה שנים, וזה היה משהו מיוחד, כי היופי של הספרים שעשו עם המכונה הזאת היה מדהים. ואז הגיע הלייזר וכבש את הכל ולא נשאר כלום מהברומייד.

ועוד דוגמא ליופי של איך הקב"ה מנהיג את העולם, פעם היה נורות פלורוסנט, פתאום הגיעו מנורות ה-T5 שהיה להן אור מאוד

והנה ר' נתן הוא המליץ שהוא בספירת הבינה, שנתבאר לעיל שמדיבוריו נעשה ים של יין, וצריך לקשר את ג' המימות הנ"ל. כי כמו שים של דם, נתקן על ידי ים של חלב, ושלמות התיקון נעשה על ידי התינוק היקר ספירת הנצח וכנ"ל. אבל צריך עדיין את הים של יין, שהוא בחינת (שיר 1: 1) "וְחִכְךָ פִּינֵי הַטּוֹב", היינו על ידי הדיבורים והכתיבה של ר' נתן, נעשה יין טוב שהוא יינה של תורה' (ע"ז דף לה.). וזהו הקשר בין ג' הימות, של דם של חלב ושל יין הנזכרים כאן במעשה, שכולם משלימים לתיקון אחד. כלומר שרבי נתן הוא זה שעוסק בענין הקדוש זה להפיץ את תורתו של רבינו. כי הוא המליץ את הדברים ונותן להם חן כדי שיתקבלו הדברים (ע' לקוטי מוהר"ן תורה א'), כי הוא מרחיב ומסביר לנו את תורתו של רבינו הקדוש.

ולסיכום: יש ים של דם, שזה זמן העיבור שהעובר נמצא נמצא בתוך ים של דם. היניקה זה בחי' ים של חלב. הבחינה של המוחין זה בחינה של היין, שהוא מגדיל את המוחים של האדם, (כמובא בליקוטי מוהר"ן תורה כ"ו ח"ב).

בינה עד הוד מפשטת

לח. וגם ענין זה נרמז בדברי הזוהר פרשת פינחס הנ"ל (שם), וז"ל: אָמַר בּוֹצֵינָא קְדִישָׁא (רשב"י זיע"א), אֵי הָכִי, בִּינָה דְרָגָא דִּילָךְ (של משה כנזכר שם בזוהר דף רכג). בִּינָה אֵינָה דְמִשְׁהָ, וְאֵמָא אֲרָמְוָה (זוהר בראשית ח"א דף כ"א): וְנִתְּנָה הַהוּד לְמִשְׁהָ, שְׁנַאֲמַר (במדבר כו, כ) וְנִתְּנָה מִהוּדָךְ עָלָיו. ועל זה עונה הזוהר: שעל ידי יחוד אבא ואמא שאבא אות י' ואמא אות ה', כשהם נכפלים זה בזה נעשה חמשים – חֲמִשִּׁין תְּרַעֲוִין דְּבִינָה, וְאֵתְּפִשְׁטוּתָא דְּלֵהוּן מִחֶסֶד עַד הוּד – הֵן חֲמִשָּׁה בְּכָל סְפִירָה – אֵינֻן חֲמִשִּׁין. וּבְגִין דָּא מְבִינָה עַד הוּד, כְּלָא אֵתְּפִשְׁטוּתָא חֲדָא, עכ"ל. ומפורש כנ"ל שהמליץ שהוא בחינת ים של יין הוא מתפשט עד הוד, שהוא ים של חלב, כי במליץ הוא שלמות התיקון של הנצח, כי הוא מגלה את הנצח לעולם.

ע"מ - עיבור יניקה מוחין

לט. ובזה יש לבאר שאלו הג' ימות שהם דם חלב ויין, הם כנגד עיבור יניקה ומוחין. כי הנה בזמן העיבור נעשה ים של דם, כי העובר ניזון מהדמים של האשה (שלכן גם אז בעיבור היא מסולקת דמים), ואז האשה היא בבחינת דינים כמו שכתוב בגמ' בברכות (דף כט:): אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עֲבָרָה (בעס) כאשה עוברה – יהיו כל צרכיהם לפניך. הרי שים של דם' הוא בחינת 'דינים' כמו שביארנו לעיל שהוא בחינת 'דינא דמלכותא דינא' – וזה כנגד זמן העיבור. ואחר כך יש ים של חלב' – כנגד היניקה – בחינת נצח והוד, כי ההוד הוא ים של חלב, והנצח הוא התינוק היקר היונק. ואז יש את ים של יין שהוא כנגד המוחין שבבינה, כי יין הוא להגדיל את החסדים שבמוחין, כמבואר בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה כ"ו). ונמצא שג' הימות הם בחינות תיקון ע"מ (עיבור יניקה מוחין). ויהי רצון שכל אחד מאיתנו יזכה לכל ההגדרות האלו בפנימיות ובחיצוניות, עד שנזכה להיות שלמים בתורה ובמצוות בטהרה ובקדושה כולה.

סומק, עכ"ל. פי', 'השושנה' ('ששון') – יש בה גם צבע לבן וגם צבע אדום, ומה ששולט הוא האדום ולכן השושנה היא אדומה. כי ההוד אף שיש בו תיקון, אבל עדיין הוא בחינת 'כָּל הַיּוֹם דְּהוּא' – אותיות 'הוד' (דוה הוא דם הנידה), אבל בנצח ('למנצח') – שם שולט הלבן על האדום, שהוא מטהר את הכתם לגמרי.

והביאור כפי הנ"ל, כשהחלב עדיין בספירת ההוד, הגם שמראהו לבן, הוא עדיין בחינת שושנה ועיקרו דינים, כי אף ש'דם נעכר ונעשה חלב', ואין האשה טמאה, ואפילו דמים שהיא רואה הם דם טוהר, אבל אחרי הכל ה'דם' – הוא זה שעשה את החלב, ולכן אף שאין בו דינים אבל יש בו בחינת 'כתם', וכמו שכתמים גזרו עליהם חכמים, כך גם על הדם טוהר של האשה גזרו חכמים טומאה. כי אף ש'דם נעכר ונעשה חלב', מ"מ עיקרו הוא דם. והתיקון הוא רק ביניקה של התינוק היקר – שהוא ספירת הנצח, שמתקן את החלב לגמרי, כי החלב נעשה עצם מעצמיו ובשר משבשרו – בקדושה, ובוזה הוא מטהר לגמרי מכל הכתמים. כי ממש מתהפכים הדמים עד שנעשים חלק מהקדושה. וגם כאן רואים, שיש שלב ארוך שהוא של הדמים הטמאים, ויש שלב קצר של החלב, שהוא תיקון, אבל לא תיקון לגמרי, ואז מגיע השלב הסופי, שהתינוק אוכל את החלב ונהפך לבשר מבשרו.

אחרי חיבור למנצח עם שושן, נולד העדות - היסוד

לו. והנה כבר הזכרנו לעיל שיש עוד תיקון, כי גם אחרי החיבור של הנצח והוד, צריך להוליד את היסוד שהוא התיקון הכללי, וגם זה נרמז בהמשך דברי הזוהר שמבאר: שעל ידי שמתחברים הנצח והוד שהם בחינת 'לְמִנְצַח עַל שׁוֹשָׁן', אזי יש 'עדות' – שהוא ביסוד, כי היסוד אוחז בשמים ובארץ כמו שכתוב (דברי הימים א' כט, יא) 'כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ' – 'כל' הוא 'ספירת היסוד', כתרמומו: 'די אחיד בשמיא ובארעא', היסוד אוחז בשני העדים שהם השמים והארץ, כמו שכתוב (דברים ד, כו) "הַעֵידֶתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", ולכן היסוד נקרא 'עדות', ואז זוכים ל'מִכְתָּם' 'מך תם' – שמכתו תמה, היינו הברית שהיא חתיכת העורלה בחינת 'מכה', היא תמה ושלומה, כי זכה לשלמות שמירת הברית. וזהו מה שרבינו שהוא בחינת 'נצח' בהתחברותו עם רשב"י בחינת 'הוד', מגלה את תיקון הכללי, שהוא תיקון היסוד, ומשלים את התיקון עד שזוכים ל'מִכְתָּם' 'מך תם' – שמכתו תמה.

ר' נתן הוא המפיץ את התורה של רבינו - ים של יין'

לז. הים של היין זה רבי נתן, כי הוא בחינת המליץ, כמו שאמר ר' נתן שאם אני מאנשי המלך אני המליץ, כידוע השיחה הזו. כי גם אחרי שיש לנו את רבינו הקדוש, אבל עדיין צריך מי שיפרסם את התורה שלו, וכמו שמובא בחיי מוהר"ן (אות ש"ע): אָמַר כָּל אֶחָד מִכֶּם יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתְּוָה שְׁלִי. אֲבָל נִתָּן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק גָּדוֹל יוֹתֵר מִכֶּלְכֶם. עֲנֵה וְאָמַר: אַתֶּם יוֹדְעִים זֹאת שְׁאֵם לֹא הָיָה הוּא לֹא הָיָה לְכֶם אֲפִלּוּ עָלָה אֶחָד מֵהַסֵּפֶר. והרי שכל גילוי תורתו הקדושה של רבינו בעולם – המביאה את העולם לתיקונו הכל נעשה על ידי התלמיד הנאמן ר' נתן זיע"א.